

Tukea työkykyyn

Työkyvyn tuki osana sosiaali- ja
terveyskeskuksen palveluita

Ratkaisuja & toimintamalleja

Pidetään huolta työkyvystä

Tässä oppaassa on kuvattu Työkykyä Satakuntaan –hankkeen suositukset Satakunnan hyvinvointialueelle työikäisten työkyvyn tuen palvelukokonaisuudesta. Oppaassa tarkastellaan erityisesti niiden työikäisten työkyvyn tuen palveluita, joilla ei ole työterveyshuollon eikä opiskeluterveydenhuollon palveluita.

Miksi meidän pitää huolehtia kaikkien työikäisten työkyvystä?

Yhteiskunnassamme jokaisella on oikeus tavoitella työtä ja oikeus pyrkiä taloudelliseen itsenäisyyteen. Ketään ei voi jättää työelämän ulkopuolelle sen vuoksi, ettei ammattilaisilla ole riittävää osaamista tai ettei tarjolla ole oikeanlaisia palveluja. Pitkäkestoinen palkkatyön ulkopuolelle jääminen saattaa johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen, jolla on vaikutusta ihmisen hyvinvointiin, terveyteen ja työkykyyn. Työllä ja terveydellä on tärkeä merkitys ihmisen hyvinvointiin, ja toimeentuloon.

Valtakunnallisessa sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamassa Työkykyohjelmassa tavoitteena on ollut tukea ja edistää osatyökykyisten, erityisesti osatyökykyisten työttömien työllistymistä, tukea heidän työ- ja toimintakykyään, sekä ehkäistä työkyvyttömyyttä. Tavoitteena on ollut siirtää

palveluiden painopistettä entistä varhaisempaan vaiheeseen ja pyrkiä varmistamaan se, että työikäiset saisivat mahdollisimman varhain sellaisia palveluja, jotka tukevat ja edistävät heidän työllistymistään. Työkykyä Satakuntaan –hanke on ollut yksi valtakunnallisen Työkykyohjelman hankkeista. Satakunnassa on tehty yhdessä töitä sen eteen, että löydetään yhteinen ymmärrys siitä, miten sote-palveluilla voidaan vaikuttaa työikäisten työelämässä pysymiseen, työelämään pääsyyn ja työelämään paluuseen.

Työkyvyn tuki sote-keskuksessa

Työkyvyn tuki ja siihen liittyvä yhteistyö ovat tärkeä osa sote-keskusten toimintaa. Ennaltaehkäisevä toiminta ja varhainen tuki edellyttävät, että yhteistyössä tartutaan työkyvyn alenemisen- ja työttömyyden pitkittymisen riskitekijöihin sekä työkyvyttömyyden uhkaan. Tärkeää on myös tunnistaa jäljellä oleva työ- ja toimintakyky.

Sote-keskus vahvistaa majakan tavoin turvallista väylällä pysymistä tai uuteen määränpäähän löytämistä. Tämä opas toimii suunnannäyttäjänä Satakunnan hyvinvointialueella työikäisten ennaltaehkäisevien työkyvyn tuen palveluiden kehittämistyössä.

Sisältö

1

**Työkykyä tuetaan
yhteistyössä**

2

**Työkyvyn tuki
sote-keskuksessa**

3

Asiantuntijat apuna

4

**Suosituksia palveluiden
järjestämiseen**

5

**Työkyvyn tuen
toimintamalleja**

1

Työkykyä tuetaan yhteistyössä

Työkyvystä huolehtiminen on yhteinen asia

Työkyvyn tuki tarkoittaa asiakasryhmäkohtaista palvelukokonaisuutta ja yksilöllistä palvelupolkua, jotka vahvistavat asiakkaan työ- ja toimintakykyä ja työllistymisen edellytyksiä. Sosiaali- ja terveyskeskuksen työkyvyn tuki on asiakkaan tarpeiden tunnistamista ja palvelupolun luomista hänen kanssaan. Se edellyttää myös yhteistä ymmärrystä siitä, miten sote-palveluilla voidaan vaikuttaa työikäisten työelämässä pysymiseen, työelämään pääsyyn ja työelämään paluuseen. Sote-keskuksissa pitää tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa työttömien työkyvyn tuen tarpeet, sekä varmistaa, että ammattilaisilla on asiakkaiden työllistymistä tukevaa kuntoutusosaamista. Jos toiminnan painopistettä halutaan siirtää varhaisempaan vaiheeseen, silloin pitää oppia tunnistamaan työttömyyden pitkittymisen ja työkyvyttömyyden riskejä, ja niihin pitää osata myös tarttua.

Kukaan ei saa pudota tai joutua työelämän ulkopuolelle

Työikäisissä on paljon osatyökykyisiä työttömiä, joilla terveysongelmat voivat olla este työllistymiselle. Työkyvyttömyyden riski kasvaa, kun työttömyys pitkittyy, ja tällöin

saattaa ilmaantua myös muita elämänhallinnan haasteita kuin pelkkä työpaikan puuttuminen. Kaikkien työikäisten työkyvystä on pidettävä huolta riippumatta siitä, onko henkilö työssä tai työttömänä työnhakijana.

Kaikkien työikäisten työkyvystä pitää huolehtia, koska:

- Työ ja osallistuminen yhteiskuntaan on kaikille tärkeää ja merkityksellistä.
- Työ luo uskoa tulevaisuuteen.
- Kaikilla pitää olla oikeus laadukkaisiin työkyvyn tuen palveluihin, jotta olisi mahdollisuus halutessaan päästä takaisin työelämään riippumatta siitä, onko työssä vai työelämän ulkopuolella.

Työllistymisen haasteissa olennaista on huomioida myös työkykyyn vaikuttava terveydentila ja elämänhallinta, sekä osattava tarjota tarvittaessa niihin tarkoituksenmukaista tukea. Tavoitteena on parantaa osatyökykyisten työttömien työllistymistä. Palveluita kehittämällä asiakkaiden työ- ja toimintakykyä voidaan tukea ja tunnistaa aiempaa paremmin. Samalla työttömyyden kesto lyhenee, kun työkyvyn tuen palveluprosessi on asiakaslähtöinen ja sujuva.

2

Työkyvyn tuki sote-keskuksessa

Työkyky on verkoston yhteinen asia

Työkyvyn tuki on yhteistyötä, jonka takaa myös lainsäädäntö. Työkyvyn ja työllistymisen tuen tarpeen tunnistaminen on oleellista riippumatta siitä, mihin palveluun asiakas itse hakeutuu tai missä palvelussa asiakas sillä hetkellä on. Yhteistyön lisäksi tarvitaan uudenlaista tapaa tehdä työtä verkostoissa, joissa on asiakkaan palvelutarpeen mukainen asiantuntemus, osaaminen ja tarvittavat tahot.

Palveluverkosta putoamisen ehkäisy, varhainen tunnistaminen ja työkyvyn tuki vaativat moniammatillista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, siihen ei yksin pystytä. Yhteistyön avulla voidaan varmistaa työkyvyn tuki muuttuvissa tilanteissa, erityisesti erilaisissa nivelvaiheissa, kuten vaikka työttömäksi jäädessä tai opinnoista valmistuessa.

Yli organisaatorajojen tapahtuvan verkostoyhteistyön työnjaosta ja vastuista pitää sopia yhdessä ja verkostolla pitää olla yhteinen näkemys toiminnan tavoitteista. Parhaatkaan rakenteet eivät riitä, jos meillä ei ole yhteistä tahtotilaa. Verkostoitumiseen tarvitaan organisaation sitoutuminen, jolloin verkoston jäsenyys ei ole yksittäisten henkilöiden varassa. Siihen tarvitaan ehdoton johdon tuki, riittävä resursointi ja yhdessä sovitut pelisäännöt!

Työkyvyn tuki sote-keskuksessa

Työikäiset käyttävät sote-keskuksen palveluita, kun heillä on sairauksia, elämänkriisejä, päihteidenkäyttöä tai arjenhallinnan vaikeuksia. Sairaudet tai elämäntilanteiden haasteet voivat pitkittyä tai jäädä pysyvämmiin vaikuttamaan työ- ja toimintakykyyn. Ne voivat näin ollen aiheuttaa tarvetta sosiaaliselle tai lääkinnälliselle kuntoutukselle. Näissä tilanteissa työ- ja toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi kuuluvat sote-ammattilaisen työhön.

Työttömyys on riski terveydelle ja hyvinvoinnille. Sosiaali- ja terveydenhuollossa on erikseen palveluja, jotka ovat tarkoitettu työttömille työnhakijoille. Näitä ovat työttömän terveystarkastus, kuntouttava työtoiminta ja TYP eli työllistymistä edistävä monialainen palvelu. Sosiaalisella kuntoutuksella voidaan tukea työelämään paluuta tai vahvistaa työelämäosallisuutta. Myös näissä palveluissa on arvioitava työ- ja toimintakykyä sekä kuntoutustarvetta.

Työkyvyn tuen palvelut sote-keskuksessa ovat hajallaan ja niistä muodostuu erillisiä palvelupolkuja. Terveysdenhuollon ja sosiaalihuollon työllistymistä tukevat palvelupolut yhdistämällä saadaan työkyvyn tuen palveluista muodostettua yksi kokonaisuus (kuva sivu 9). Tämä kokonaisuus toimii pohjana työkyvyn tuen tiimien muodostamiselle. Kun mukaan

saadaan nykyistä vahvemmin terveydenhuollon työllistymistä tukeva palvelupolku, päästään tarttumaan työttömyyden pitkittymisen ja työkyvyttömyyden riskeihin ja voidaan tuoda sosiaalihuollon palveluiden rinnalle ennaltaehkäisevät työkyvyn tuen palvelut. Kun osaamista keskitetään ja vahvistetaan, yhteistyötahot saavat työkyvyn tiimistä tuekseen ja kumppanikseen asiantuntijapalvelun. Lisäksi saadaan tietoa päätöksenteon tueksi.

Digitaalisuuden hyödyntäminen työkyvyn tuen palveluissa

Jotta työkyvyn tuen palvelut olisivat kaikkien niitä tarvitsevien asiakkaiden saavutettavissa, kannattaa niissä jatkossa hyödyntää myös digitaalisia mahdollisuuksia. Asiakkaan tilanteen ja sote-ammattilaisen arvioinnin ja harkinnan perusteella käyntejä työkyvyn tuen tiimien ammattilaisilla voidaan toteuttaa myös digitaalisesti. Mahdollisuus terveystarkastukseen lähipalveluna on kuitenkin tärkeä säilyttää. Digitaaliseen terveystarkastukseen on liitettävä mahdollisuus päästä terveydenhoitajan lähivastaanotolle asiakkaan niin halutessa tai tilanteen vaatiessa. Digitaalisia palveluita voidaan hyödyntää moniammatillisessa- ja verkostoyhteistyössä. Niiden avulla voidaan myös toteuttaa matalalla kynnyksellä sote-ammattilaisten konsultaatioita ja tuoda erikoistason työkykyasiantuntemusta perustason tueksi.

Työkyvyn tuen palvelukokonaisuus

Terveystuon työllistymistä tukeva palvelupolku

Työkyvyn varhainen tuki

- Työttömien terveystarkastukset
- Työttömien terveydenhuolto

Työkyvyttömyyden riskeihin tarttuminen

- Työkyksairauksiin ja sairauslomiin puuttuminen
- Yhteistyö/työnjako perustaso-erikoistaso

Työttömyyden pitkittymisen riskeihin tarttuminen

- Nivelvaiheet (osatyökykyinen, joka jää työttömäksi)

Työkyvyttömyyden arviointi ja toteaminen

- Tukitoimien varmistaminen eläkepäätöksen jälkeen

Sosiaaliuonon työllistymistä tukeva palvelupolku

Pitkäaikaistyöttömyydestä kuntoutuminen

- Terveys, toimeentulo, elämänhallinta, pystyvyys, itseluottamus, päihde- ja mt-ongelmat, stigma

Kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus

Vammaisten henkilöiden työllistymisen tuki

- Avotyötoiminnasta palkkatyöhön

Asiantuntija- ja yhteistyötaho

Työ- ja toimintakyvyn arviointi ja seuranta, sekä tuki

Kuntoutustarpeen arviointi ja kuntoutumisen seuranta

Kuntoutumiseen ja työllistymiseen liittyvä yhteistyö

Verkostoyhteistyö

3

Asiantuntijat apuna

Työkyvyn tuen toiminnan tavoitteena sote-keskuksessa on:

1. Siirtää painopistettä korjaavista palveluista ennakoiiviin palveluihin.
2. Turvata pitkäkestoinen moniammatillinen yhteistyö työhön kuntoutumisen edetessä.
3. Hyödyntää tehokkaasti käytettävissä olevat resurssit ja ehkäistä eri toimijoiden päällekkäistä työtä (tarkoituksenmukaiset ja nopeat ohjaukset).
4. Varmistaa nopeammat väylät kohti työelämää.
5. Varmistaa yhdenmukaiset ja laadukkaat (tasalaatuiset) palvelut kaikille työnhakijoille.

Tilanteet, joissa työkyvyn terveydellisten haasteiden tuki on varmistettava

Työttömyyden pitkittymisen myötä riski työkyvyttömyyteen kasvaa. Työttömyys itsessään on riski terveydelle ja hyvinvoinnille. Ilman työkyvyn tuen palveluiden jatkumista osatyökykyisyys voi vaikeuttaa työllistymistä opiskelun tai työsuhteen päättymisen jälkeen. Kun työkäiselle tulee sairaus tai sairauksia, jotka vaikuttavat pitkäaikaisesti tai pysyvästi työ- ja toimintakykyyn, on tärkeää osata ohjata asiakas kuntoutukseen, jolla työelämään paluuta tai pääsyä voidaan tukea.

Osatyökykyisillä työttömyyden pitkittymistä ja työkyvyttömyyttä voidaan ennaltaehkäistä, varmistamalla saumaton siirtyminen ja yhteistyö työkyvyn tuen palveluihin jo työttömyyden uhatessa. Tällöin työkyvyn alenemisen ja työttömyyden pitkittymisen riskitekijät ja työkyvyttömyyden uhka tunnistetaan ja yhteistyökäytännöistä opiskeluhoollon, työterveyshuollon ja työkyvyn tuen tiimien välillä sovitaan. Näin voidaan vähentää myös uhkaavan työttömyyden aiheuttamaa henkistä kuormitusta.

Työkykysairauksien kohdalla pitää lisäksi sopia yhteistyöstä sairaanhoidon (perustaso ja erikoistaso) ja työkyvyn tuen tiimien välillä. Kuntoutuminen työelämään on mahdollista myös pitkittyneen työttömyyden jälkeen, ja usein silloin tarvitaan tiivistä sosiaalihoollon ja työkyvyn tuen tiimien yhteistyötä.

Tilanteita, joissa asiakkaan työkykyyn pitää kiinnittää erityistä huomiota:

- Kaikki työttömät, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä (työttömyys on riski terveydelle).
- Työssä olevat osatyökykyiset, jotka jäävät työttömäksi.
- Opinnoista valmistuvat osatyökykyiset, joilla on työttömäksi jäämisen uhka.
- Kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, joilla terveydentila vaikuttaa etenemiseen työelämän suuntaan.
- Työnhakijat, jotka sairastuvat työkykyyn vaikuttavaan sairauteen.

Työkyvyn tuen tiimissä on monipuolista asiantuntijuutta

Työkyvyn tuen tiimin ydinosaajat ovat terveydenhoitaja, lääkäri ja sosiaalityöntekijä tai sosiaaliohjaaja. Jokaisella työkyvyn tuen tiimin ammattilaisella on oman erityisalansa mukaista osaamista, mutta osaamisessa korostuu työ- ja toimintakyvyn arviointiosaaminen, kyky kuulla asiakasta, ratkaisukeskeinen työote, hyvä kuntoutuspalveluiden tuntemus ja ohjausosaaminen. Asiakkaan tarpeen mukaan, hänet ohjataan muille sote-ammattilaisille. Työkyvyn tuen tiimissä asiakas saa itselleen nimetyn yhteyshenkilön. Osaamista keskittämällä varmistetaan myös toiminnan tasalaatuisuus sekä laadukas kirjaaminen ja tilastointi.

Työkyvyn tuen osaamista keskittämällä:

- Voidaan edistää, tukea ja seurata työikäisten terveyttä, hyvinvointia, sekä työ- ja toimintakykyä.
- Varmistetaan työkyvyn tuen osaaminen ja asiantuntijuus erityisesti niille työikäisille, jotka ovat työterveyshuollon ja opiskeluterveydenhuollon ulkopuolella.

- Voidaan tuoda terveydenhuollon asiantuntemus mukaan työllistymissuunnitelmien laatimiseen ja seurantaan.
- Voidaan varmistaa työterveyshuollon palvelujen ulkopuolella olevien kuntoutusohjaus ja siihen liittyvä yhteistyö.
- Voidaan varmistaa työkyvyn tuen palvelut myös niille, joiden työttömyys on pitkittynyt tai kyseeseen tulee eläkeratkaisu.
- Voidaan hyödyntää työttömien terveydenhuollon osaamista sote-alueella tehtäessä hyvinvoinnin, terveyden ja työkyvyn edistämiseen tähtääviä suunnitelmia.
- Voidaan vahvistaa opiskeluterveydenhuollon työkykyosaamista.
- Voidaan varmistaa toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa työkykyasioissa.
- Ammatillisen kuntoutuksen keinojen käyttö työelämään pääsyn ja paluun tukena tehostuu.

Työkyvyn tuen palveluiden järjestäminen hyvinvointialueella (kuva sivu 14)

Työkyvyn tuen palveluita järjestettäessä on tärkeää, että hyvinvointialue, TE-palvelut, Kuntakokeilu ja kunta (oppilaitokset, työllisyyden hoito), työterveyshuolto, järjestöt ja Kela muodostavat yhteistyössä käsityksen satakuntalaisten työikäisten hyvinvoinnin tilanteesta ja esittävät alustavan suunnitelman ja toimenpiteet hyvinvointikertomukseen. Hyvinvointisuunnitelmaan kirjataan työkyvyn tuen palveluiden tavoitteet ja tahtotila, kuvataan suunnitellut toimet ja yhteistyö toimijoiden välillä, sekä sovitaan yhteistyökäytännöistä ja koordinoitavastuusta organisaatioiden välillä.

4

Suosituksia palveluiden järjestämiseen

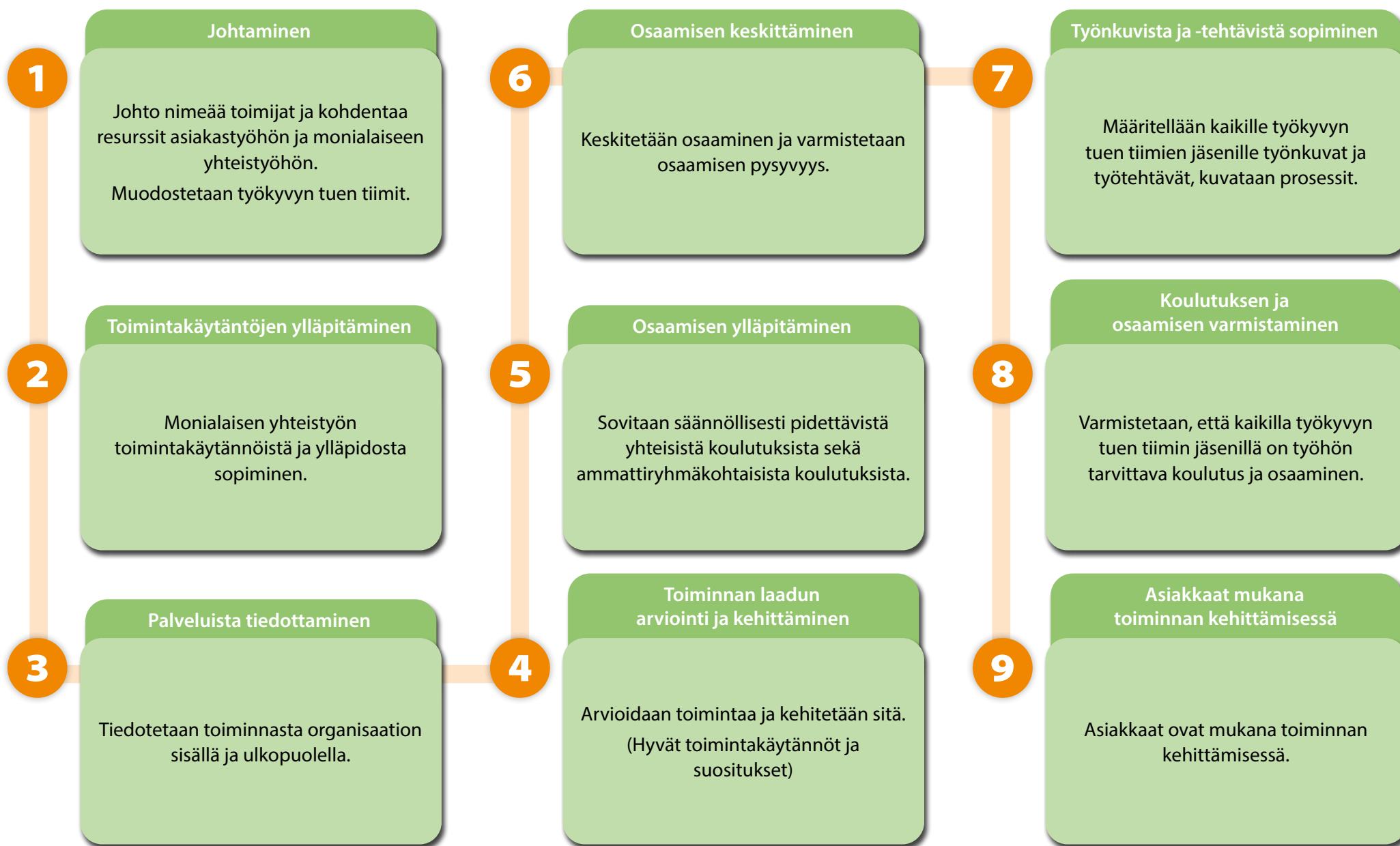
Suositus hyvinvointialueelle työkyvyn tuen palveluiden järjestämisestä

Suositus työkyvyn tuen tiimitoiminnan käynnistämisestä organisaatiossa

Suositus työkyvyn tuen tiimitoiminnan käynnistämisestä organisaatiossa

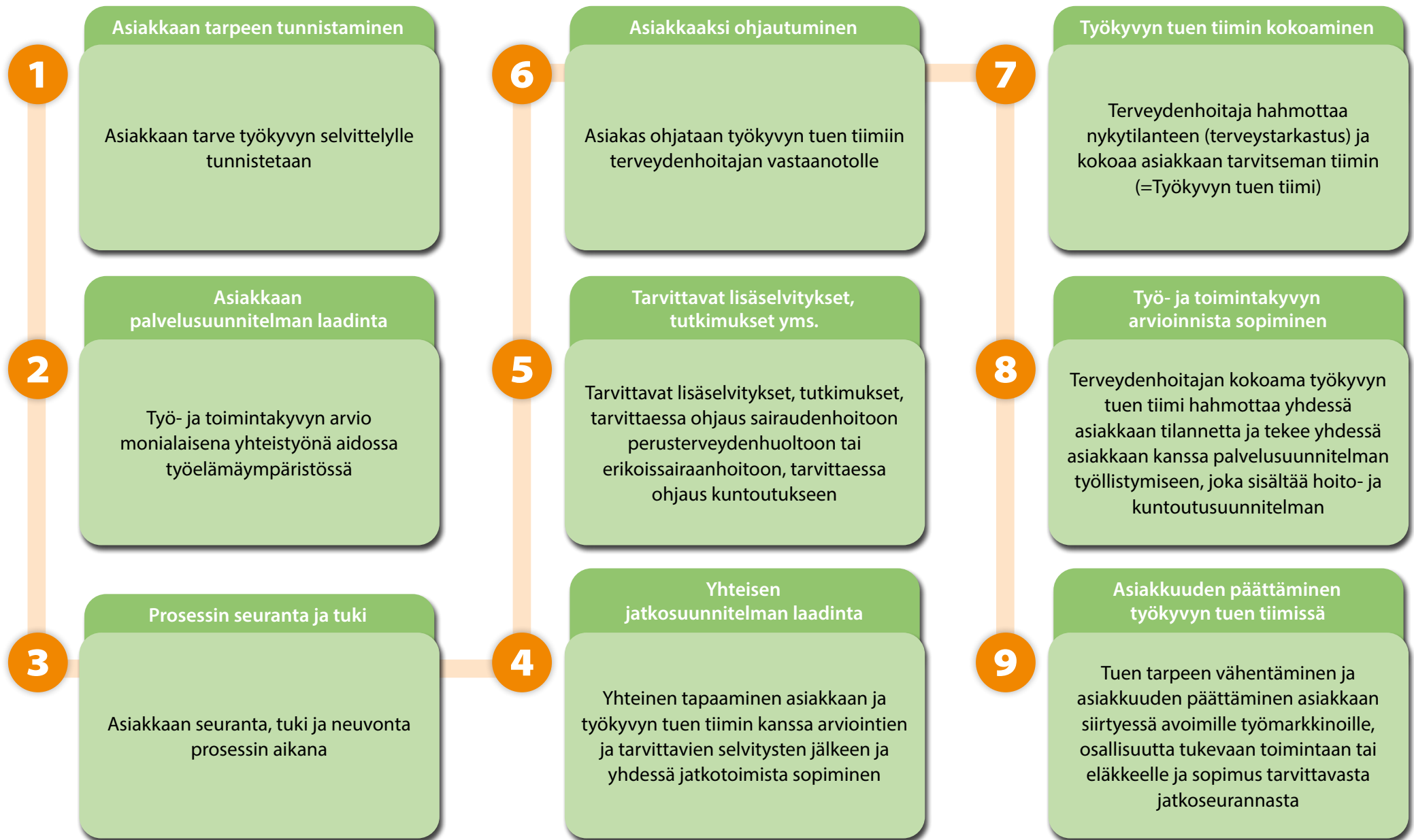

Suositus työkyvyn tuen tiimin prosessin toiminnasta

Suositus työkyvyn tuen tiimin prosessin toiminnasta

5

Työkyvyn tuen toimintamalleja

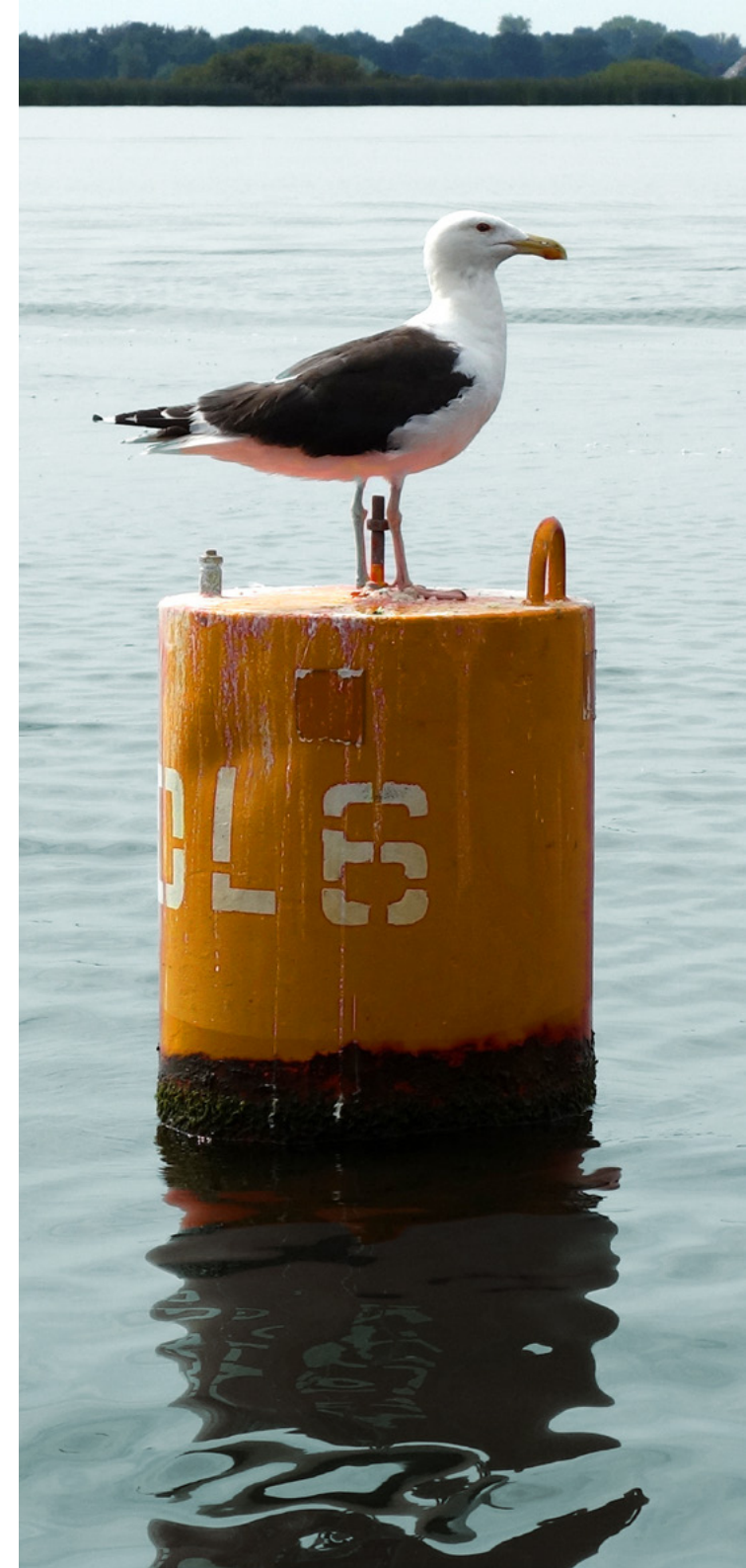
Saattaen-vaihtaan -toimintamalli

Saattaen-vaihtaan -toimintamalli

Työttömäksi jääminen on yksi merkittävä nivelvaihe, jolloin pitäisi pystyä tunnistamaan mahdollisimman varhain ne työnhakijat, joiden työttömyys saattaa pitkittyä esimerkiksi terveydellisten syiden vuoksi. Tähän nivelvaiheeseen liittyy riski, että tiedot työnhakijan tilanteesta, mahdollisesta hoidosta ja kuntoutuksesta, sekä muista jo aiemmin tehdyistä toimista eivät siirry perusterveydenhuoltoon, eikä TE-toimistoon, kun työsuhde päättyy.

Toimintamallissa on kuvattu siirtopalaverikäytäntö, työkyvyn tuen neuvottelu, tilanteessa jossa työntekijän työsuhde päättyy työkykyperusteisesti ja työterveyshuollon palvelut päättyvät. Työntekijä saadaan "saattaen-vaihdettua" palvelusta toiseen niin, ettei hän putoa palveluverkosta työsuhteen päätyttyä jäädessään työttömäksi. Toimintamallia olivat kehittämässä työnantajista Porin kaupunki ja Satasairaala, Porin perusturvan aikuisneuvola ja Satakunnan TE-toimisto.

Saattaen-vaihtaan -toimintamalli

START

Työntekijälle ei ole löydetty omasta organisaatiosta terveydentilalle sopivaa työtä, työsuhde tullaan päättämään.

Yhteyshenkilöt =
**työkykykoordinaattori/
työkykysuunnittelija**

Keskustelevat/sopivat tapaamisen irtisanottavan työntekijän kanssa.

Työntekijä ja yhteyshenkilö tapaavat ennen sovittua siirtopalaveria

- Tapaamisessa sovitaan yhdessä niistä asioista, joista siirtopalaverissa keskustellaan, sekä kootaan tarvittavia tietoja, esim.
  - terveydentilaan liittyvät tiedot
  - kuntoutukset
  - lausunto työ- ja toimintakyvystä ja terveydentilasta
- Yhdessä sovitaan myös siitä, ketä siirtopalaveriin kutsutaan, tarvitaanko terveydenhoitajan lisäksi TE-toimiston työkykykoordinaattori vai halutaanko häntä konsultoida jo aiemmin, esim. käynnistetäänkö työnhaku.
- Sovitaan palaverin ajankohta ja tapaamispaikka.

Siirtopalaveri

- Palaverin alussa käydään läpi työntekijän tilanne hänen toivomastaan näkökulmasta.
- Kuullaan työntekijän näkemys tilanteestaan ja palveluiden tarpeesta perusterveydenhuollossa. Yhteyshenkilöt auttavat kokonaistilanteen hahmottamisessa:
  - työntekijän valmius palata työhön
  - työntekijän oma arvio työkyvystä
  - työkykypistemäärä
  - resurssit ja rajoitteet
  - osaaminen, koulutus ja työkokemus
- Terveydentila-asioista käydään läpi ne, mitä on yhdessä työntekijän kanssa sovittu (tarkemmin terveydentilaan liittyvistä asioista voidaan puhua erillisellä käynnillä terveydenhoitajan vastaanotolla siirtopalaverin jakeen).
- Terveydenhoitaja varmistaa, mille perusturvan alueelle irtisanottava työntekijä kuuluu ja ohjaa työntekijän oikean alueen terveydenhoitajalle.
- Sovitaan, käynnistetäänkö työnhaku, ellei ole jo käynnistetty.
- Varmistetaan muu mahdollinen avun ja tuen saanti.

Opiskelujen päättymisen nivelvaihe, Rauman toimintamalli

Opiskelujen päättymisen nivelvaihe, Rauman toimintamalli

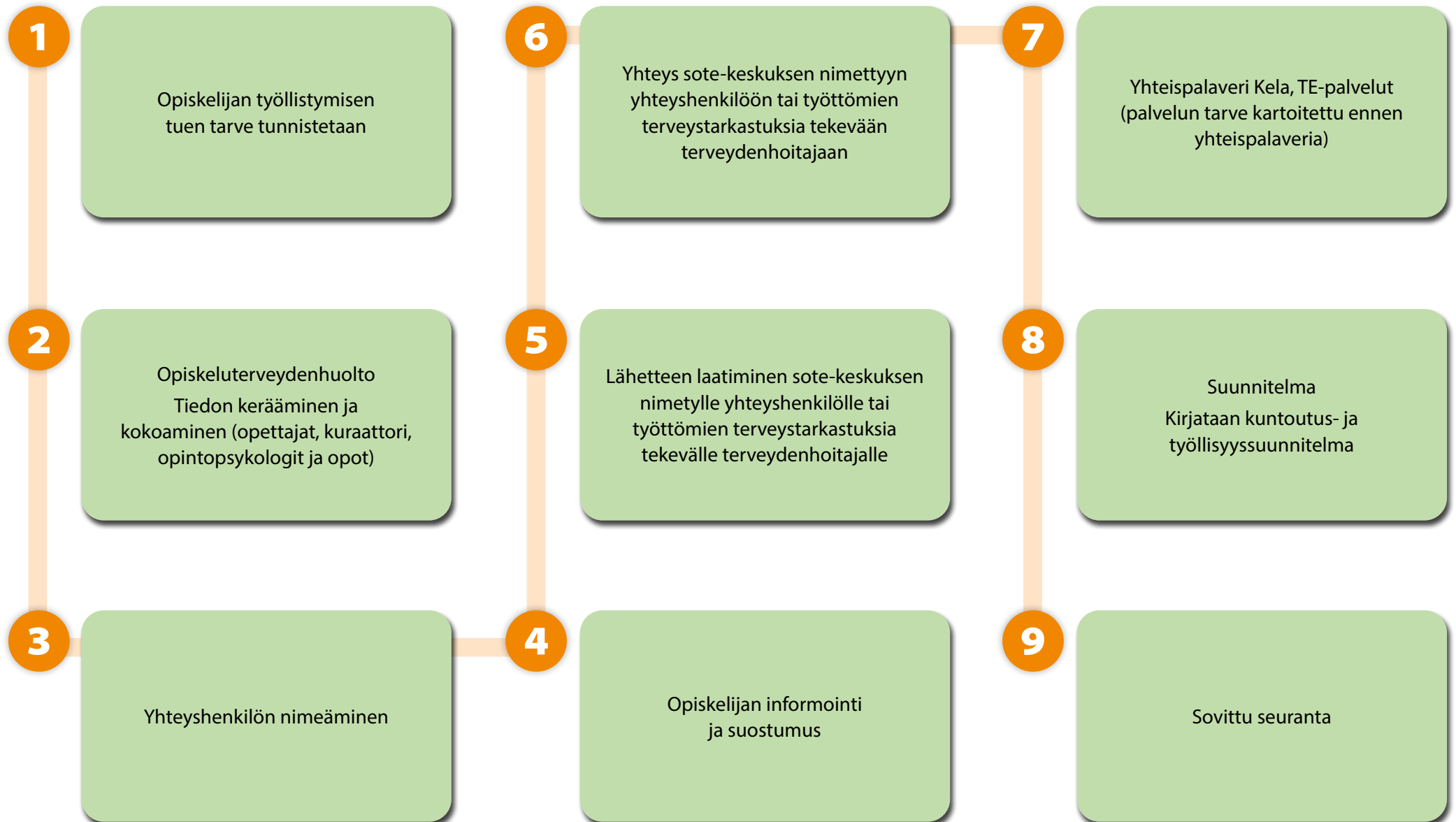
Toimintamallissa on kuvattu tukitoimet ja yhteistyö silloin, kun kuntoutusrahalla opiskeleva nuori valmistuu opinnoista. Toimintamallin kehittämisessä keskityttiin nuoren kuntoutusrahalla opiskeleviin, joilla esiintyy haasteita opiskelussa terveydellisistä syistä. Toimintamallin avulla estetään nuorta putoamasta palveluista valmistumisen jälkeen. Toimintamallin avulla vahvistetaan terveydenhuollon roolia monialaisessa työllistymissuunnitelman tekemisessä. Toiminnalla varmistetaan, ettei nuori putoa palveluista valmistumisen nivelvaiheessa. Yhteistyön avulla edistetään työllistymistä opintojen jälkeen tuomalla siihen tueksi asiakkaan tarpeen mukaiset palvelut. Tässä yhteistyömallissa vahvistetaan yhteistyötä opiskeluterveydenhuollon ja sote-keskusten välillä ja varmistetaan, ettei nuori ei jää haastavassa tilanteessaan yksin.

Toimintamalli sopii käytettäväksi kaikille opinnoista valmistuville, joilla saattaa olla joko oman tai oppilaitoksen ammattilaisen arvion perusteella terveydellisiä työllistymisen haasteita. Toimintamallissa keskitytään varhaiseen työllistymisen haasteiden tunnistamiseen ja ennakoivaan työotteeseen. Luodussa toimintamallissa nuoren asiakkuus työkyvyn tuen palveluissa on pidempiaikaista ja nuorelle nimetään yhteyshenkilöt, jotka kulkevat nuoren rinnalla palveluprosessin aikana.

Opiskelujen päättymisen nivelvaihe, Rauman toimintamalli

Euran työkykytiimin toimintamalli

Euran työkykytiimin toimintamalli

Euran sote-keskuksessa on kehitetty yhteistyömalli tukemaan niitä työttömänä olevia työkäisiä, joilla on haasteita työ- ja toimintakyvyssä. Työ- ja toimintakyvyn, työllistymisen tai arjen hallinnan haasteet voivat nousta esille sote-ammattilaisen vastaanotolla, TE-toimistossa, sosiaalitoimessa tai kuntouttavassa työtoiminnassa. Haasteet voi huomata myös työkäinen ihminen itse.

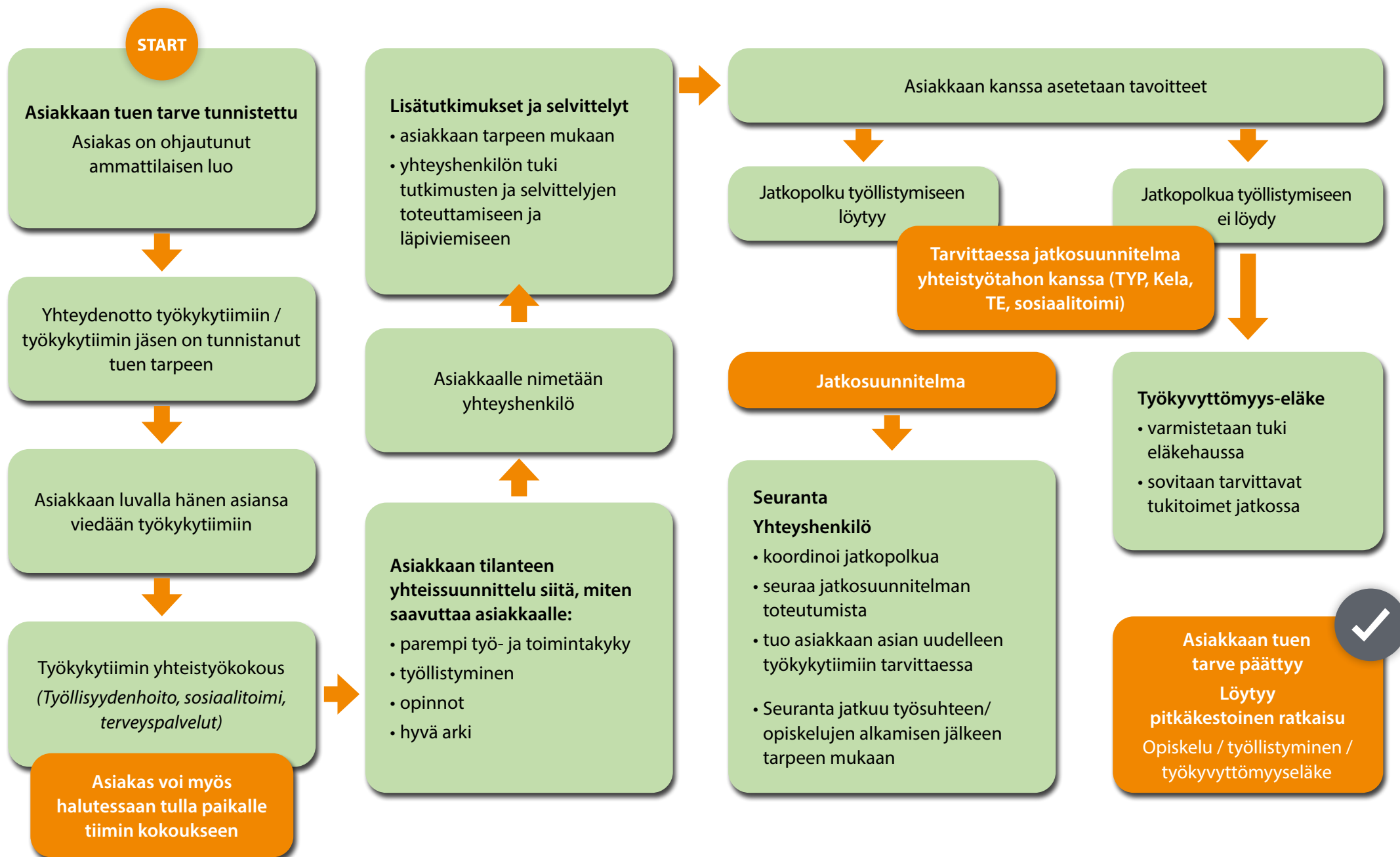
Tavoitteisiin pääsemisen kannalta olennaista ja tärkeää on, että tavoitteet ovat asiakkaalle itselleen merkityksellisiä. Työkykytiimin toiminta perustuu asiakkaan kanssa tehtävään yhteistyöhön ja vapaaehtoisuuteen. Liikkeelle lähdetään asiakkaan kokonaistilanteen kartoittamisesta ja hänen ohjaamisestaan tarvittavien palveluiden piiriin. Olennaista työkykytiimin toiminnassa on se, että asiakkaan tarvitsemia työkyvyn arviointi- ja tukipalveluja koordinoidaan ja niiden yhteensovittamisesta otetaan vastuu.

Työkykytiimistä nimetään asiakkaalle yhteyshenkilö, joka koordinoi suunnitelmien etenemistä. Yhteyshenkilön tuki varmistaa sen, että palveluihin on helpompi hakeutua ja suunnitelmat etenevät sovitusti. Asiakkuus työkykytiimissä päättyy siinä vaiheessa, kun tilanteeseen löydetään pitkäaikainen ratkaisu, kuten pysyvämpi työllistyminen tai opiskelu. Moniammatillisen selvittelyn avulla tunnistetaan myös sellaiset työnhakijat, jotka ovat tosiasiallisesti työkyvyttömiä ja heidät voidaan ohjata oikealle etuudelle.

Vaikkei työkykytiimin toiminnalla aina voida suoraan vaikuttaa asiakkaan työllistymiseen, luo toiminta pohjan sille, että asiakkaan kanssa tehtävät jatkosuunnitelmat olisivat realistisia. On tärkeää, että suunnitelmissa huomioidaan terveydentila ja työkyvyn rajoitteet.

Euran työkykytiimin toimintamalli

Loppusanat

Työkyvyn tuen varhaisiin palveluihin panostamalla voidaan pitkällä aikavälillä vaikuttaa siihen, että asiakkaiden työllistymissuunnitelmissa huomioidaan terveydentila ja heille pystytään tarjoamaan tarkoituksenmukaisia työllistymistä tukevia palveluja oikea-aikaisesti. Pitkällä aikavälillä voidaan estää myös asiakkaiden toistuvia palveluihin ohjautumisia, keskenjääneitä selvittelyjä ja palveluista putoamisia. Kun ohjaus hoitoon ja kuntoutukseen tehostuu, niin asiakkaan tarvitsemien palveluiden puuttumisesta johtuva syrjäytyminen vähenee. Pitkällä aikavälillä voidaan vaikuttaa myös siihen, että raskaiden ja korjaavien palveluiden tarve vähenee.

Satakunnassa on päämäärätietoisesti tehty yhdessä töitä sen eteen, että löydetään yhteinen ymmärrys siitä, miten sote-palveluilla voidaan vaikuttaa työikäisten työelämässä pysymiseen, työelämään pääsyyn ja työelämään paluuseen. Yhteistyössä on myös kokeiltu uudenlaisia toimintatapoja ja sekä saatu vahvistusta ja uskoa siihen, että uudenlaisen toiminnan kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa kannattaa.

Meidän pitää kääntää yhdessä palveluiden painopistettä entistä varhaisempaan vaiheeseen, silloin kun ongelmat eivät välttämättä ole vielä kasautuneet tai työttömyys pitkittynyt. Jos emme vaikuta tähän ja muokkaa toimintaamme tätä tavoitetta ajatellen, palveluihimme ohjautuu Satakunnassa jatkossakin asiakkaita, joiden tilanteiden ratkominen on haastavaa ja työllistymisen tuen prosessit ovat erittäin pitkäaikaisia.

Muutos tehdään yhdessä!

Tämä julkaisu on tehty Työkykyä Satakuntaan – hankkeessa (STM), joka on osa valtakunnallista Työkykyohjelmaa.

Joulukuu 2022

Lisätietoja julkaisusta:

Sari Ljungman

Tiia Nieminen

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Graafinen suunnittelu ja taitto: Idearäätäli Oy

Etukannen kuva: Tomi Glad, ©Satakuntaliitto